

Iz Knjige peterice

Pri mariborski založbi Obzorja bo kmalu izšla knjiga, ki ima poudarjeno izzivalen namen: izzvati hoče bralce, kritiko, kulturne kroge, tudi oblikovalce krajevne kulture, politike, skratka: vsakogar ki je dovzeten za izziv.

Za kaj pravzaprav gre? Ni dolgo tega, ko se je v časopisju pojavila posebna Izjava peterice mariborskih književnikov, ki so svojo polemično ost usmerili proti »mariborski literarni provinci«. Razumljivo, da je Izjava dvignila pričakovani prah pri vseh, ki se z njo niso strinjali, a so se ob njej čutili kakorkoli prizadete ali pa se tudi preprosto z njo samo niso strinjali. Po prvem razburjenju so se stvari, kot se pač zmerom dogaja, polegale in v glavnem pozabile. Toda zdaj prihaja ta peterica iz aktivističnega napada v ustvarjalno soočenje, pri tem pa ponovno poudarja bistvo svojega izziva iz Izjave.

V spremni besedi — napisal jo je Marijan Kramberger — vidijo avtorji v svojem početju predvsem »zakonit člen tistega širšega dogajanja v slovenskem kulturnem in družbenem prostoru, katerega dnevno geslo je ‚politicentrizem‘. Slovenskih piscev je pač preprosto že toliko, da se ne morejo, morda pa tudi nočejo več vsi gnesti v Ljubljani. A takoj moramo pripomniti, da je naš odnos do tega dogajanja poudarjeno kritičen. Večina slovstvene proizvodnje v slovenski provinci (provinci kot čisto zemljepisnem pojavu in pojmu) je trenutno globoko ‚provincialna‘, se pravi zakotna, tudi po svoji vrednosti, odmevu in pomenu...« V intimnejšem, ustvarjalnem smislu pa vidi peterica svoje cilje v naslednjem: »... prvič, uspeti v slovenskem, narodnem merilu brez kakršnegakoli posebnega krajevnega popusta, ki bi ga zahtevali pri vrednotenju naših del, in s tem, drugič, v nekoliko bolj ‚množični‘ obliki dokazati, kar so doslej dokazovali v glavnem le posamezni osamljeni ustvarjalci, tu in drugod, namreč da se da dobro pisati tudi zunaj glavnega mesta, da ta popolnoma zemljepisna okoliščina ni prekletstvo, proti kateremu bi bil slovenski pisec bolj ali manj brez moči in pred katerim bi lahko samo bežal v Ljubljano...«

Simpatično pri tem skupnem nastopu je prav gotovo to, da avtorji svojih namenov ne skrivajo za visokimi, abstraktnimi cilji zunaj časa in prostora, temveč postavljajo svoje pisateljsko ustvarjalnost na docela realna tla, hkrati pa jo povezujejo s širšimi kulturnimi in družbenimi možnostmi in nemožnostmi sredine, v kateri živijo in ki je prav tako realnost.

Za pričujočo številko naše revije smo izbrali nekaj značilnejših odlomkov, ki prav gotovo nosijo v sebi osnovne ustvarjalne poteze vseh petih avtorjev, Franceta Forstneriča, ki se nam tokrat predstavlja kot prozaist, Marijana Krambergerja, v tem primeru kot esejista, Andreja Brvarja, Draga Jančarja in Toneta Partljiča, poteze, ki so značilne vsaj za njihov skupen nastop, za KNJIGO PETERICE.

Uredništvo